

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE İRAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA
İLİŞKİN ANLAŞMANIN VE EKİ PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

(Resmi Gazete ile yayımı: 7.5.2004 Sayı: 25455)

**Kanun No
5160**

**Kabul Tarihi
29.4.2004**

MADDE 1. - 19 Aralık 1996 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İran Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın ve eki “Protokol”ün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
İRAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE
KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA**

ÖNSÖZ

Bundan böyle “Âkit Taraflar” olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İran Cumhuriyeti Hükümeti;

Her iki Devletin karşılıklı yararına olması açısından ekonomik işbirliğini arttırmak arzusu ile;

Ekonomik kaynaklarını ve potansiyel olanaklarını yatırım alanında kullanmak ve bir Âkit Taraf yatırımcısının diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımları için uygun koşullar yaratmak ve idame ettirmek niyetiyle;

Bir Âkit Taraf yatırımcısının diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımlarının teşviki ve korunması ihtiyacını kabul ederek;

5160

29.4.2004

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1
TANIMLAR

İşbu Anlaşmanın amaçları bakımından, aşağıdaki terimler aşağıda belirlenen anlamı taşıyacaktır.

1. “Yatırım” terimi, bir Âkit Taraf yatırımcısının diğer Âkit Tarafın (bundan böyle ev sahibi Âkit Taraf olarak anılacaktır) ülkesinde bu ülkenin kanunları ve nizamlarına uygun olarak her türlü mal veya kıymetlere yaptığı yatırımları ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar :

(a) taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda bunlarla ilgili haklar;

(b) hisse senetleri, sermaye hisseleri veya şirketlere katılımın diğer şekilleri;

(c) yeniden yatırımda kullanılan gelirler, bir yatırımla ilgili para veya herhangi bir ifaya bağlı, ekonomik değeri olan her türlü haklar;

(d) patent, faydalı modeller, sınaî tasarım veya modeller, ticarî markalar ve isimler, know-how ve peştemaliye gibi sınaî ve fikrî mülkiyet hakları;

(e) doğal kaynakların aranması, çıkarılması ve işletilmesine ilişkin haklar.

2. “Yatırımcı” terimi herbir Âkit Taraf için, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yatırım yapan aşağıdaki kişileri ifade eder :

(a) Âkit Tarafların kanunlarına göre vatandaşı olarak kabul edilen gerçek kişiler;

(b) ev sahibi Âkit Tarafın yetkili makamlarınca kabul edilmiş olması koşulu ile, her bir Âkit Tarafın yürürlükteki hukukuna göre kurulmuş ve oluşturulmuş, merkezleri ve gerçek ekonomik faaliyetleri bu Tarafın ülkesinde bulunan tüzel kişiler, şirketler veya ticarî birlikler.

3. “Gelirler” terimi, bir yatırımdan elde edilen kâr, temettüleri, royalti ve ücretler gibi tutarları ifade eder.

MADDE 2

ANLAŞMANIN UYGULANABİLİRLİĞİ

Bu Anlaşma yalnızca ev sahibi Âkit Tarafın yetkili makamlarınca onaylanan yatırımlara uygulanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti yetkili makamı Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü (YSGM)’dür.

Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

İnönü Bulvarı 06510 Balgat

Ankara/TÜRKİYE

İran İslami Cumhuriyeti yetkili makamı İran Yatırım, Ekonomik ve Teknik Yardım Örgütü (O.I.E.T.A.I.)’dür.

İran Yatırım, Ekonomik ve Teknik Yardım Örgütü

(O.I.E.T.A.I.)

15th Khordad Square

Tahran/İRAN

MADDE 3

YATIRIMLARIN TEŞVİKİ VE KABULÜ

1. Her bir Âkit Taraf, kendi yatırımcısının diğer Âkit Tarafın ülkesinde yatırım yapmasını teşvik edecek ve uygun koşulları yaratacaktır.

2. Her bir Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın yatırımcısının kendi ülkesinde yatırım yapmasını teşvik edecek ve uygun koşulları yaratacaktır.

3. Her bir Âkit Taraf kendi ülkesinde, diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanun ve nizamlarına göre, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarından daha az elverişli olmayan koşullarda, kabul eder.

4. Bir yatırımın kabulünden sonra her bir Âkit Taraf yapılacak olan yatırımın uygun biçimde gerçekleştirilmesi için kendi kanun ve nizamları gereğince gerekli olan bütün izinleri verecektir.

MADDE 4

YATIRIMLARIN KORUNMASI

1. Bir Âkit Taraf yatırımcısının, diğer Âkit Tarafın ülkesinde bulunan yatırımları diğer Âkit Tarafındaki tam yasal korumayı ve adil muameleyi elde edecek ve bu diğer Âkit Tarafın yatırımcılarından veya karşılaştırılabilir koşullardaki herhangi bir üçüncü ülke yatırımcısının yatırımlarına uygulanandan daha az elverişli bir uygulamaya maruz bırakılmayacaktır.

2. Bir Âkit Taraf, herhangi bir üçüncü ülkenin bir veya daha fazla yatırımcısına mevcut veya ileride tahsis edilecek bir serbest ticaret bölgesi anlaşması, gümrük birliği, ortak pazar veya benzeri bir bölgesel organizasyon ve/veya bir çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması veya vergilendirme ile ilgili herhangi bir diğer anlaşmadan kaynaklanan özel hakları uygularsa, bu hakları ve avantajları diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına uygulamak zorunda değildir.

MADDE 5

DAHA LEHTE HÜKÜMLER

Mevcut Anlaşmada açıklanan koşullara bakılmaksızın her bir Âkit Tarafın diğer Âkit Tarafın bir yatırımcısı ile uzlaşmaya varmış olduğu veya olabileceği daha lehte hükümler uygulanır.

MADDE 6

KAMULAŞTIRMA VE TAZMİNAT

1. Âkit Taraflardan birisinin yatırımcısına ait yatırımlar diğer Âkit Taraf tarafından kamu yararı amacıyla, yürürlükteki hukuka uygun olarak, ayrımcı olmayan bir şekilde ve hemen ve etkin tazminat ödenmesi durumu hariç kamulaştırılmayacak, millileştirilmeyecek veya benzeri uygulamalara maruz kalmayacaktır.

2. Tazminatın miktarı, yatırımın kamulaştırma, millileştirme ya da müsadere fiilinin yapılmasından ya da öğrenilmesinden hemen önceki değerine eşit olacaktır.

MADDE 7

ZARARLAR

Âkit Taraflardan birinin, yatırımları diğer Âkit Tarafın ülkesinde askerî çatışma, ihtilâl veya benzeri seferberlik hali nedeniyle zarara uğrayan yatırımcıları, diğer Âkit Tarafça kendi yatırımcısına veya herhangi bir üçüncü ülke yatırımcısına yapılan muameleden daha az elverişli olmayacak bir muameleye tâbi tutulacaktır.

MADDE 8

ÜLKESİNE İADE VE TRANSFERLER

1. Herbir Âkit Taraf, bu Anlaşmaya tâbi yatırımlarla ilgili ülkesine iade ve transferlerin serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verecektir. Bu transferler aşağıdakileri içerir:

- (a) hasılatlar;
- (b) yatırımın tamamının veya bir kısmının satış veya tasfiye bedeli;
- (c) teknoloji anlaşmalarının transferi ile ilgili royaltiler ve ücretleri;
- (d) 6 ncı ve 7 nci maddelere uygun olarak ödenen meblağlar;
- (e) ilgili yatırım faaliyeti için kullanılmış olması koşulu ile bir yatırıma ilişkin kredi taksitleri;
- (f) bir yatırımla ilgili yazılı çalışma izni bulunan bir Âkit Taraf vatandaşı tarafından diğer Âkit Tarafın ülkesinde elde edilen aylık maaş, ücret ve diğer gelirleri;
- (g) bir yatırıma ilişkin bir uyumsuzlıktan kaynaklanan ödemeler.

2. Bu maddede bahsedilen transfer mekanizması üzerinde yatırımcı ile başka bir anlaşmaya varılmadıkça transferler, transfer tarihinde yürürlükte olan kambiyo rejimine uygun olarak geçerli döviz kuru üzerinden ve konvertibl bir para ile gerçekleştirilecektir.

MADDE 9

HALEFİYET

1. Bir Âkit Taraf veya onun tespit ettiği acenta bir yatırımcıya ticarî olmayan risklere karşı, bir sigorta veya garanti anlaşması gereğince yapılan bir ödeme ile ilişkili olarak halef olursa;

- (a) bu halefiyet diğer Âkit Tarafça kabul edilecektir;
- (b) halef, yatırımcının kullanmaya yetkili olabilecek uyumsuzluklar, işbu Anlaşmanın 11 inci maddesindeki hükümlere uygun olarak çözümlenecektir.

MADDE 10

TAAHHÜTLERİN YERİNE GETİRİLMESİ

Her bir Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın yatırımcısı ile ilgili olarak bu anlaşma ile kabul ettiği taahhütlerin yerine getirileceğini garanti eder.

MADDE 11

BİR ÂKİT TARAF İLE DİĞER ÂKİT TARAF YATIRIMCISI ARASINDA ÇIKAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Bir Âkit Taraf ile bu Âkit Tarafın ülkesinde yatırım yapan diğer Âkit Tarafın bir veya daha fazla yatırımcısının yatırımları ile ilgili bir uyumsuzluk doğması halinde ülkesinde yatırım yapılan Âkit Taraf ve yatırımcı(lar) uyumsuzluğu, müzakere ve istişare yollarıyla dostça çözmeye gayret sarfedeceklerdir.

2. Ülkesinde yatırım yapılan Âkit Taraf ve yatırımcı(lar) uyumsuzluğu, bir Tarafın diğerine gönderdiği bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde çözememeleri halinde, uyumsuzlukların çözümü için, yatırımcının talebi üzerine;

- (a) Yatırımın yapıldığı Âkit Tarafın yetkili mahkemelerine veya kendi kanunları ve nizamaları gereğince;
- (b) Aşağıdaki şekilde, bu maksatla kurulan üç üyeli bir tahkim kuruluna başvurabilirler.

Uyuşmazlığı tahkime götürmek isteyen taraf, diğer Tarafa göndereceği yazılı bir bildirim yoluyla bir hakem tayin edecektir. Diğer Taraf bahsi geçen bildirim alıldığı tarihten itibaren altmış gün içinde bir hakem tespit edecek ve tespit edilen hakemler son hakemin tespit tarihinden itibaren altmış gün içinde üçüncü bir hakem tespit edecektir. Taraflardan herbirinin yukarıda belirtilen süre içerisinde kendi hakemini tespit edememesi veya tespit edilen hakemlerin üçüncü hakem üzerinde uzlaşmaya varamaması durumunda taraflardan herbiri duruma göre hakem tespit edemeyen ülkenin hakemini veya üçüncü hakemi tespit etmesi için Uluslararası Ticaret Odası'nın Uluslararası Tahkim Kuruluna talepte bulunabilir. Her durumda da üçüncü hakem her iki Âkit Taraf ile de diplomatik ilişkileri bulunan bir ülkenin vatandaşları arasından tayin edilir.

3. Tahkim Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nun tahkim kurallarına uygun olarak yürütülür.

4. Tarafların konu üzerinde anlaşmaları hali saklı kalmak üzere, öncelikle ülkesinde yatırım yapılan tarafın yetkili mahkemelerine götürülen uyuşmazlıklar için, dava devam ettiği sürece tahkim yoluna gidilemez ve nihai kararın verilmesi durumunda tahkime götürülemez.

5. Ulusal mahkemelerin hakeme gönderilen herhangi bir uyuşmazlık üzerinde yargı yetkisi olmayacaktır. Bununla birlikte, bu paragraftaki hükümler, kazanan Tarafın ulusal mahkemelerin önünde, hakem kararlarının uygulanmasını talep etmesine engel teşkil etmez.

6. Tahkim Kurulu kararları uyuşmazlığın tarafları için nihai ve bağlayıcıdır.

MADDE 12

ÂKİT TARAFLAR ARASINDAKİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

1. İşbu Anlaşmanın yorumu ve uygulanması ile ilgili olarak Âkit Taraflar arasında doğacak bütün uyuşmazlıklar, öncelikle dostane istişareler yoluyla çözülecektir. Uyuşmazlık(lar), uyuşmazlık(lar)'ın ortaya çıktığı tarihten itibaren 6 ay içinde istişareler yoluyla çözüme kavuşturulamazsa, Âkit tarafların herbiri uyuşmazlığı kendi kanun ve nizamlarına uygun olarak ikisi Âkit Taraflarca ve üçüncüsü hakemlerce tayin edilen hakemlerden oluşan, üç üyeli bir tahkim kuruluna diğer tarafa bir bildirim göndererek sunabilir.

Uyuşmazlığın hakeme sunulması halinde, Âkit tarafların herbiri bildirim alınıştından itibaren altmış gün içerisinde bir hakem tayin edecektir ve Âkit Taraflarca tayin edilen hakemler son hakemin tayin edilışinden itibaren altmış gün içerisinde başkan tayin edecektir. Âkit Taraflardan herhangi birinin hakem tayin edememesi veya tayin edilen hakemlerin yukarıda belirtilen süreler içinde başkan tayin etme konusunda uzlaşmaya varamaması durumunda Âkit Tarafların herbiri Uluslararası Adalet Divanı'nın başkanından, duruma göre hakem tayin edemeyen Tarafın hakemini ya da başkanı tayin etmesini isteyebilir. Bununla birlikte, başkanın tahkim sırasında Âkit Tarafların ikisi ile de diplomatik ilişkileri olan bir ülkenin vatandaşı olması zorunlu olacaktır.

2. Başkanın, Uluslararası Adalet Divanı'na atanması halinde, Uluslararası Adalet Divanı Başkanının sözkonusu görevi yerine getirmesinde engel bulunuyorsa, ya da Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise, bu atama Uluslararası Adalet Divanı Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır. Eğer Başkan Yardımcısının da sözkonusu görevi yerine getirmesine bir engel bulunuyorsa, ya da Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise bu atama sözü edilen Adalet Divanı'nın en kıdemli ve Taraflardan birinin vatandaşı olmayan bir üyesi tarafından yapılacaktır.

5160

29.4.2004

3. Âkit Tarafların uzlaştığı diğer hükümlere uygun olarak, tahkim kurulu tahkimin yerini ve usulünü tespit edecektir. Tahkim usulü üzerinde böyle bir uzlaşma yoksa Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nın tahkim usullü kuralları uygulanabilir kurallar olarak kullanılacaktır.

4. Tahkim Kurulunun kararları Âkit Taraflar açısından bağlayıcı olacaktır.

MADDE 13

ANLAŞMANIN GEÇERLİLİĞİ

1. İşbu Anlaşma her Âkit Tarafın yetkili makamlarınca kendi kanun ve nizamlarına uygun olarak onaylanacaktır.

2. İşbu Anlaşma, Âkit Tarafların, ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak Anlaşmanın yürürlüğe girdiğine ilişkin son bildirim tarihinden 30 gün sonra 10 yıllık bir süre için yürürlüğe girecektir. Söz konusu sürenin bitiminden sonra, işbu Anlaşma Âkit Taraflardan birisinin diğer Âkit Tarafa bu anlaşmanın bitimi veya sona ermesinden altı ay önce yazılı bir bildirimde bulunmadıkça yürürlükte kalacaktır.

3. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya iktisap edilen yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın tüm diğer maddelerinin koşulları, sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl süre ile geçerli olacaktır.

İşbu Anlaşma Hükümetlerince tam yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlarca imzalanmıştır.

Ankara'da 19 aralık 1996 tarihinde, Türkçe, Farsça ve İngilizce dillerinde ve her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak akdedilmiştir. Yorumda farklılık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

Adına

(İmza)

İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti

Adına

(İmza)

PROTOKOL

İran İslam Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasını imzalamış olan Âkit Taraflar, müteakip ibarenin Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu üzerinde ayrıca mutabakata varmışlardır.

5160

29.4.2004

İşbu Anlaşmanın sadece İngilizce metni 19 Aralık 1996 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Türkçe ve Farsça metinler, Âkit Taraflarca, işbu Anlaşmanın imza tarihinden itibaren üç ay içerisinde, diplomatik kanallardan teati edilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti
Adına
(İmza)

İran İslam Cumhuriyeti
Adına
(İmza)

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
43	64	358
47	79	425
48	82	32:33, 35:49

I- Gerekçeli 423 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 82 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Plan ve Bütçe, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/773